

Leevi Backman

JALKAPALLOA, PELAAJASIIRTOJA JA TALOUDEN SÄÄNTELYÄ

UEFA Financial Fair Play -sääntöjen vaikutus Englannin
Valioliigan suurseurojen toimintaan pelaajasiirtomarkkinoilla
2010–2014

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Joulukuu 2023

TIIVISTELMÄ

Leevi Backman: Jalkapalloa, pelaajasiirtoja ja talouden sääntelyä – UEFA Financial Fair Play -sääntöjen vaikutus Englannin Valioliigan suurseurojen toimintaan pelaajasiirtomarkkinoilla 2010–2014

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Historian tutkinto-ohjelma

Joulukuu 2023

Melkein jokaisella maailman valtiolla on oma jalkapalloliigansa, jossa sen sisäiset seurajoukkueet kilpailevat keskenään kansallisesta mestaruudesta. Näillä valtioilla on myös omat jalkapalloliittonsa, jotka ohjaavat niiden maajoukkueiden sekä sisäisten liigojen toimintaa. Eri valtioiden jalkapalloliittojen yhteistyön tuloksena on eri maanosilla myös omia liittoja, jotka valvovat niiden sisäistä ja välistä toimintaa. Tämän työn kannalta näistä maanosien liitoista relevantti on Euroopan jalkapalloliitto eli UEFA (Union of European Football Associations), jonka tehtävänä on toimia eurooppalaisen jalkapallon keskitettynä hallintoelimenä.

Idea Euroopan seurajoukkuejalkapallon talouden sääntelystä oli ollut jo vuosien ajan kehityksen alla ja se lopulta materialisoitui 2010-luvun vaihteessa. UEFA hyväksyi vuonna 2009 jalkapallokaudeksi 2011/2012 voimaan tulleet Taloudellisen reilun pelin säännöt (Uefa Financial Fair Play regulations, joista käytetään lyhennettä UEFA FFP), joiden tarkoituksena oli varmistaa, etteivät seurat kuluta liikaa verrattuna niiden saamiin ansioihin. UEFA FFP tuli käyttöön ensin alun perin kaudesta 2011/2012 ja myöhemmin lisäyksien kanssa kaudesta 2013/2014 lähtien. Tutkimukseni aiheena on siirtokäyttämisen muutos Englannin miesten Valioliigassa UEFA FFP:n voimaantulon alkukausien aikana verrattuna viimeiseen kauteen ennen säännöstöä.

Käytän tutkimuksessani aineistona Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta kerättyä pelaajasiirtosummien dataa. Tutkimuskirjallisuutenani toimii Andy Darlingin vuonna 2014 Dublin Business Schoolista julkaistu tutkielma sekä Pyry Penttilän vuonna 2020 Haaga-Helian ammattikorkeakoulusta julkaistu opinnäytetyö. Kyseiset työt toimivat pohjana tutkimuskysymykseni rakentumisessa. Tämän lisäksi haastattelin tutkimustani varten Suomen Palloliiton seuralisenssipäällikkö Mikko Aitkoskea ja pääsihteeri Marco Casagrandea. Haastattelun tarkoituksena oli tuoda tärkeää asiantuntijanäkökulmaa liittyen jalkapallon pelaajasiirtomarkkinoihin sekä UEFA FFP -sääntöjen toimintaan käytännössä. Haastattelu antoi myös ideoita työni rajaamiseen, tutkimuskysymykseni näkökulmaan ja aiheen tutkimisen tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

UEFA FFP -sääntöjen käyttöönoton aikana oli havaittavissa yksittäisellä sekä kollektiivisella tasolla muutosta siinä, kuinka paljon tutkimuksessa olevat seurat kuluttivat rahaa kausittain pelaajahankintoihin verrattuna pelaajamyynneistä saatuihin tuloihin. Kyseinen myyntien ja hankintojen välinen suhde siirtyi neljällä viidestä seurasta lähemmäksi toisiaan eli tasapainoisempaan tilaan verrattuna sääntöjä edeltävään kauteen.

Avainsanat: jalkapalloliitto, UEFA, Valioliiga, Financial Fair Play, pelaajasiirtomarkkinat, siirtosumma.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuskysymykset	4
1.2 Aikaisempi tutkimus	5
1.3 Tutkimusaineisto	6
1.4 Tutkimusmenetelmä	7
1.5 Tutkimuksen rajaus	7
1.6 Lähdekriittisyys ja tutkimuksen luotettavuus	8
2 Eurooppalaisen seurajoukkuejalkapallon pelaajasiirtomarkkinat	9
3 UEFA Financial Fair Play -säännöt ja niiden toiminta	10
4 Pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien muutokset	14
4.1 Tutkittavat seurat ja niiden toiminta pelaajasiirtomarkkinoilla vuosina 2010–2014	15
4.2 Viimeinen kausi ennen Financial Fair Play -sääntöjen tuloa 2010/2011	22
4.3 UEFA Financial Fair Play -sääntöjen ensimmäiset kaudet 2011/2012–2012/2013	23
4.4 ”Brake-even” -säännön lisäyksen jälkeinen kausi 2013/2014	25
5 Tehdyn tutkimuksen yhteenveto ja tutkimuksen tulosten pohdinta	26
5.1 Tutkimustulosten peilaus nykyhetkeen ja tulevaisuuden näkymät	27
6 Lähteet ja kirjallisuus	29

1 Johdanto

Jalkapallo on maailman suosituin urheilulaji. Sitä pelataan, harrastetaan ja seurataan ympäri maailmaa miljardien ihmisten toimesta riippumatta sukupuolesta, iästä, kulttuurista tai yhteiskunnallisesta asemasta. Maajoukkueetasolla lajin arvokisat ovat globaalisti todella suosittuja ja joka neljäs vuosi pelattavat jalkapallon miesten maailmanmestaruuskisat ovat tapahtumisvuonnaan aina maailman katsutuin urheiluturnaus. Myös seurajoukkueiden suosio on valtavaa. Vuosikymmenten aikana laji on kasvanut ammattilaistasolla jättimäiseksi bisnekseksi, jossa eri valtioiden sisällä olevissa seurajoukkueiliigoissa pelaavat jalkapalloseurat tienaa rahaa esimerkiksi lipputuloista, tv-sopimuksista ja oheistuotteiden myynnistä. Tämän lisäksi eri maanosien liitoille on kehitetty omat turnauksensa, jossa jäsenvaltioiden sisäisten liigojen parhaat seurajoukkueet kamppailevat maanosan mestaruudesta ja sen mukana tulevasta kunniaista sekä palkintorahoista.¹

Lajin suosion- ja taloudellisen kasvun seurauksena myös kilpailu kirkkaimpiin valoihin pääsemisestä sekä seurojen menestyksestä on käynyt kiivaampana kuin koskaan aikaisemmin. Suurimpien ja rahakkaimpien seurojen omistajat ovat pyrkineet hankkimaan itselleen parhaat pelaajat joko ulkoisella investoinnilla tai lainalla saadulla rahalla, tarkoituksenaan täyttää omia eriäviä tavoitteitaan. Jalkapalloseurojen ulkoisista yksityisomistajista oli tutkimusajankohtaan liittyen jo 2010-luvun vaihteessa tullut yleinen näky Euroopan suurimmissa liigoissa. Kyseinen ilmiö on jatkanut kehitystään nykyhetkeen. Esimerkiksi Englannin Valioliigasta löytyi viime jalkapallokaudella 2022/2023 seurojen pää- tai osaomistajia ympäri maailmaa.²

Taloudellisen rakenteen muutos jalkapallossa on ollut jo vuosikymmeniä tapahtumassa ja ilmiö oli 2000-luvun alussa viemässä lukuisia seuroja varojen liikakulutukseen ja jopa rankkoihin talousvaikeuksiin. Lisääntyneen rahamäärän seurauksena myös sen käyttö siirtomarkkinoilla uusiin pelaajiin kasvoi samalla johtaen pelaajamyyntien laiminlyöntiin. Rahaa käytettiin avokätisemmin, kun pelaajamyntien merkitys seurojen tuloihin jäi entistä pienemmäksi. Voidaan siis sanoa, että suunnitelmallisuus tulevaisuuteen jäi joidenkin seurojen toiminnassa siirtomarkkinoilla varjoon.³

¹ Kirjoittajan kommentti: FIFA:n kotisivuilla listatut kuusi maanosien jalkapalloliittoa, jotka ovat Aasian AFC, Afrikan CAF, Pohjois-Amerikan, Keski-Amerikan & Karibian maiden Concacaf, Etelä-Amerikan CONMEBOL, Oseanian OFC & Euroopan UEFA.

² Cohen, 2023.

³ Darling, 2014, 5.

Tämä toimintamalli ei ollut kestävä ja ilmiö herätti esimerkiksi Euroopan jalkapalloliitto UEFA:n huomion. Lopulta vuonna 2009 tehtiin päätös pyrkiä tekemään eurooppalaisesta seurajoukkuejalkapallosta taloudellisesti kestävämpää yleisen lainsäädännön kautta ja näin uusien sääntöjen kokoaminen sääntökokonaisuudeksi virallisesti alkoi.⁴ Tarkoituksena oli, että UEFA lisäisi monitorointiaan jalkapalloseurojen taloudelliseen toimintaan liittyen. Lainsäädännöllä pyritäisiin siihen, että seurojen kulutuksen rajat määräytyisivät entistä tarkemmin niiden tulojen mukaan. Tämä rajaisi kulutuksen määrän sellaiseen raamiin mihin seuroilla pitäisi olla kestävällä talousmallilla varaa. Seurojen haluttiin myös välttävän ottavan harteilleen liian suurta lainataakkaa ja tahdottiin että ne maksaisivat eri toimialojensa pyörittämisestä koituvat laskut kuten työntekijöiden palkat ja pelaajasiirtojen siirtosummat säännöllisesti, kokonaisuudessaan sekä ajallaan.⁵

Kehitystyön tuloksena lopulta syntyi sääntökokonaisuus nimeltään ”UEFA Financial Fair Play regulations” eli suomeksi Euroopan jalkapalloliiton Taloudellisen Reilun Pelin säännöt.⁶ Yleensä kyseistä säännöstöä kutsutaan joko lyhenteillä Financial Fair Play tai UEFA FFP -säännöt, joista jälkimmäistä aion itsekin tässä tekstissä suosia sen käytännöllisyyden vuoksi. UEFA FFP -säännöt hyväksyttiin toimeenpantavaksi lopulta 2010-luvun vaihteessa. Ne tulivat voimaan ensimmäisen kerran jalkapallokaudella 2011/2012 ja lisäyksien kanssa laajempaan kaudeksi 2013/2014. UEFA FFP -säännöt päätettiin korvata lopulta vuoden 2022 heinäkuussa uudella ”UEFA Club Licensing and Financial Sustainability Regulations” eli UEFA CLFSR -sääntökokonaisuudella.⁷

Tutkimuskirjallisuuteni tuo esiin argumentin siitä, että UEFA FFP -säännöt kokonaisuutena onnistuivat tehtävässään tehdä jalkapallosta niiden olemassaoloaikana taloudellisesti kestävämpää ja siten jalkapalloseurojen toiminnasta voitollisempaa.⁸ Tämän saman kannan jakavat myös monet muut lajiipiireissä vaikuttavat tahot, UEFA:n omat lausunnot ja Euroopan suurimpien seurajoukkueiliigojen nettotuloksissa havaittavat muutokset taloudellisen sääntelyn alkukausina.⁹ Argumentin kantaa puoltaa käytännön tasolla esimerkiksi se, että UEFA:n tarkastaessa säännöllisesti seurojen laskujen maksamista ja yleistä kulutusta verrattuna tuloihin, Euroopan suurien ja keskisuurien seurojen

⁴ Darling, 2014, 5.

⁵ Ibid, 5–6.

⁶ UEFA Financial Fair Play: All you need to know, 2015.

⁷ UEFA Financial Sustainability, 2022.

⁸ Darling, 2014, 70.

⁹ Kirjoittajan kommentti: Kyseisestä argumentista on monta lähdettä, joihin kuuluvat esimerkiksi UEFA Financial Fair Play, 2015 tekstipätkä ja Football Benchmark, 2022 artikkelin kuvio.

keskuudessa 2010-luvulta lähtien ei ole havaittu merkittävää määrää tehtyjä konkursseja.¹⁰ Otin kyseisen UEFA FFP-sääntöjen toimivuuden argumentin esiin tutkimustani varten toteuttamassani asiantuntijahaastattelussa Suomen Palloliiton Mikko Aitkosken ja Marco Casagranden kanssa.

Mitä mieltä olette siitä argumentista, että UEFA FFP -säännöt onnistuivat tekemään eurooppalaisesta seurajoukkuejalkapallosta taloudellisesti kestävämpää ja seurojen toiminnasta kannattavampaa?

Mikko Aitkoski: *”Voidaan sanoa, että monista seuroista on UEFA FFP -sääntöjen seurauksena tullut parempia yrityskansalaisia, kun niiden taloudelliseen toimintaan on kiinnitetty tarkasti huomiota. Sääntöjen mahdollisesta rikkomisesta tai laskujen maksamatta jättämisestä voi mahdollisena rangaistuksena olla UEFA:n seurajoukkuekilpailuista poisjättäminen, joka rahallisen arvon merkityksellään toimii motivaatiotekijänä seuroille toimimaan UEFA:n sääntelyn rajojen sisällä. Pelisäännöt luotiin sinne, missä niitä ei ollut, jota voidaan pitää hyvänä muutoksena.”*

Marco Casagrande: *”Yleinen näkemys on, että sääntöjen tuleminen eurooppalaiseen jalkapalloon oli isossa kuvassa tervetullut uudistus ja suurimman osan mielestä se myös pääosin toimi hyvin. Parannettavaa tietenkin vuosien varrella löytyi, mutta kokonaiskuvassa sääntely nähdään positiivisena asiana.”*

Edeltävä tarkasteluni seurauksena löytämäni UEFA FFP -sääntöjen onnistumisen ja tehokkuuden argumentti sai itseni miettimään sen suoraa näkymistä lajin parissa liikkuvissa rahasummissa. Pohdin, että näkyikö tämä taloudellisen kestävyuden muutos säännöstön tulon yhteydessä mahdollisesti myös Euroopan suurimpien seurojen toiminnassa pelaajasiirtomarkkinoilla. Tässä tutkielmassa on pohdintani lopputulos. Tulen Transfermarkt.com -sivuston pelaajasiirtojen tietokannasta saatujen lukujen avulla selvittämään tasaantuiko valitsemieni Englannin miesten Valioliigan seurojen pelaajahankintojen ja pelaajamyntien yhteissummat tutkimusajankohdalla kausittain etenemällä.

¹⁰ Kirjoittajan kommentti: Asia otettiin esille toteuttamassani asiantuntijahaastattelussa molempien haastateltavien toimesta.

Työssä olevan tutkimukseni perustelen aihetta kohtaan olevalla omalla- sekä yleisellä mielenkiinnolla. Seurajoukkuejalkapallon taloudellinen puoli on tällä hetkellä todella keskusteltu aihe lajipiireissä. UEFA Financial Fair Play -nimikkeen jäädessä historiaan uuden sääntömallin tieltä, sen voimassaoloajan onnistumisista ja epäonnistumisista on käyty viimeisten vuosien aikana kiivasta keskustelua niin ammattilaisjournalistien toimesta kuin myös internetin avoimilla median alustoilla. Eurooppalaista seurajoukkuejalkapalloa kattavasti vuosien ajan seuranneena yksilönä, oma mielenkiintoni aihetta kohtaan on suuri. Uskon sen tutkimisen olevan tärkeää myös aiheen peilaamismahdollisuuksien vuoksi nykyhetken tilanteeseen. Viimeisen kalenterivuoden aikana tapahtunut Saudi-Arabian valtion sisäisen liigan suurseurojen toteuttama pelaajahankintojen aalto on muuntanut Euroopan pelaajasiirtomarkkinoiden tilannetta. Tämä on tuottanut UEFA:lle ja Euroopan suurseuroille mietittävää jalkapallon kulutukseen ja tuloihin liittyvissä asioissa sekä lainsäädännössä. Tilanteesta on löydettävissä samankaltaisuuksia UEFA FFP:n alkuaikoihin 2010-luvun vaihteessa.¹¹

1.1 Tutkimuskysymykset

Olen rakentanut tutkimuskysymykseni valitsemani tutkimuskirjallisuuden esiin tuoman argumentin pohjalta siitä, että UEFA FFP -säännöt tekivät 2010-luvulla Englannin Valioliigan toiminnasta isossa kuvassa taloudellisesti kestävämpää. Tutkielmassani vastaan Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta kerätyn pelaajasiirtojen datan avulla tutkimuskysymykseen, joka on rakentunut muotoon ”Oliko UEFA Financial Fair Play -sääntöjen voimaantulon aikana havaittavissa muutosta Englannin Valioliigan suurseurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen välisessä suhteessa kausina 2010/2011–2013/2014”. Tässä taustalla toimii aikaisemman tutkimuksen antaman tiedon pohjalta rakentunut hypoteesipohjainen argumenttini siitä, että UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon ensimmäisinä kausina todella oli havaittavissa tasapainottumista tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen välisessä suhteessa. Tutkimukseni tehtävänä on todistaa tämä hypoteesi joko oikeaksi tai kumota se vääräksi käytössä olevan aineiston avulla. Saatu tutkimustulos mahdollistaa myös aiheen pohtimisen, nykyhetken peilaamisen ja tulevaisuuteen katsomisen.

¹¹ The Guardian, 2023.

1.2 Aikaisempi tutkimus

Kuten johdannossani mainitsin, eurooppalaisen jalkapallon taloudellisen rakenteen muutos on ollut jo kauan todella suuri puheenaihe lajiipiireissä. Lajin tv-katsomisoikeuksien ja muiden oheistuotteiden tuoma rahavirta on kasvanut kausittain tasaisesti joitain poikkeuksia kuten koronaviruspandemian aikaa lukuun ottamatta. Tämä on vaikuttanut samalla pelaajasiirtomarkkinoilla liikkuviin rahasummiin ja yksittäisten siirtosummien merkittävään nousuun.¹² Mielenkiinto lajin taloudelliseen puoleen on kasvanut, joka on näkynyt esimerkiksi kirjallisuudessa ja aiheen saamassa mediahuomiossa sekä perinteisessä- että sosiaalisessa mediassa.¹³

UEFA FFP -sääntöihin ja jalkapallon pelaajasiirtomarkkinoihin liittyvää aikaisempaa akateemista tutkimusta löytyi mielestäni melko kattavasti. Suoraan omaan aiheeseeni liittyvää tutkimusta en löytänyt, mutta sen teemaa sivuavia aiheita oli monissa akateemisissa töissä ja teksteissä esillä. Valitsin työhöni lopulta kaksi aikaisempaa akateemista työtä tutkimuskirjallisuudeksi. Kyseisen kirjallisuuden tehtävänä on toimia tiedollisena pohjana tutkimuskysymykseni rakentumiselle ja tuoda tekstiini näkökulmaa jalkapallon pelaajasiirtomarkkinoiden kokemasta muutoksesta 2010-luvulla.

Tutkimuskirjallisuutena työssäni toimivat Pyry Penttilän ammattikorkeakoulu Haaga Helian liiketalouden koulutusohjelmasta vuonna 2020 julkaistu opinnäytetyö ”Jalkapallon siirtosummien kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana.”¹⁴ sekä Andy Darlingin Dublin Business Schoolista vuonna 2014 julkaistu tutkielma ”UEFA Financial Fair Play: An analysis of the effect on Premier League clubs”.¹⁵ Tutkimuskirjallisuuden käytön lisäksi tahdoin saada työni rakentamiseen asiantuntijanäkökulmaa, joten otin yhteyttä Suomen Palloliittoon. Sain varattua itselleni jalkapallon taloudellisesta puolesta tietävien alan ammattilaisten kanssa asiantuntijahaastattelun. Toteutin kyseisen haastattelun lopulta Suomen Palloliiton seuralisenssipäällikkö Mikko Aitkosken ja pääsihteeri Marco Casagranden kanssa vuoden 2023 syyskuussa. Haluan samassa yhteydessä esittää kiitokseni Suomen Palloliitolle ja varsinkin Mikolle sekä Marcolle haastattelumahdollisuudesta.

¹² Penttilä, 2020, 22.

¹³ Football Benchmark social media analytics, 2020–2023.

¹⁴ Penttilä, 2020.

¹⁵ Darling, 2014.

Palloliitolle laittamani yhteydenoton seurauksen minuun otti vastavuoroisesti yhteyttä Jyväskylän yliopistosta urheiluun liittyvän tutkimus ja kehitystoiminnan parissa työskentelevä Henri Louste. Hän jakoi minulle linkin Suomen Palloliiton viralliseen jalkapallon ja futsalin tutkimustietokantaan. Löysin sieltä monia kotimaisia jalkapalloon ja futsaliin liittyviä kirjallisia töitä ammattikorkeakoulu- sekä yliopistopohjalta. Niitä tarkastelemalla lopulta oman työni rajaamisen tarkentuminen selkeni.¹⁶ Kiitokset tutkimusprosessini tukemisesta kuuluvat siis myös hänelle.

1.3 Tutkimusaineisto

Tutkimuksessa käyttämäni aineisto koostuu Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta kerätystä pelaajasiirtojen datasta. Erittelen siitä viiden Englannin miesten Valioliigan jalkapalloseuran toimintaa seurajoukkuejalkapallon pelaajasiirtomarkkinoilla jalkapallokausien 2010/2011–2013/2014 välisenä aikana. Tutkimukseen valitsemani seurat ovat Arsenal Football Club, Chelsea Football Club, Manchester City Football Club, Manchester United Football Club ja Tottenham Hotspur Football Club. Olen kerännyt tietokannasta kyseisten seurojen vakituisten pelaajahankintojen ja -myyntien rahallisia yhteissummia eri kausien siirtoikkunoilta.

Päädyin kyseiseen tietokantaan, koska Transfermarkt.com on yksi avoimen jalkapalلودatan johtavia toimijoita maailmalla. Sen tietokanta on laadultaan sekä luotettavuudeltaan maailman huippulaatua. Tietokannasta saatua dataa on käytetty esimerkiksi artikkeleissa kunnioitettujen urheilujournalistien toimesta sekä Euroopan jalkapalloliitto UEFA:n virallisissa dokumenteissa 2010-luvulla.

Käyttämäni digiaineisto on siis avoimesti saatavilla olevassa kategoriassa korkealaatuista. Sitä käyttäessä täytyy kuitenkin tiedostaa mahdollinen virhemarginaali, jonka jalkapallon siirtomarkkinoiden monimutkainen toimintamalli, pelaajasiirtojen rakenne sekä mahdollinen vääristelty tieto tuovat mukanaan. Joskus seurat esimerkiksi käyttävät siirtokorvausten maksamisessa erilaisia maksusuunnitelmia, joihin voi liittyä maksuehtoja riippuen siirtyneen pelaajan peliajasta, integroitumisesta tai pelillisestä menestyksestä. Todellisuudessa siis lopulliset siirtokorvaukset voivat tulla täytetyksi vasta vuosien päästä varsinaisen siirron tapahtumisesta. Tämän lisäksi joskus siirroista jätetään avoimesti kertomatta tarkkoja lukuja eriävistä syistä. Seuroilta julkaistavat tiedot pelaajasiirtosummista eivät aina ole täydellisen tarkkoja ja tiedostan sen osana tutkimukseni

¹⁶ Suomen Palloliiton jalkapallon ja futsalin tutkimustietokanta.

prosessia. Tarkoitukseni työssäni on kuitenkin pyrkiä suuntaa antavasti havaitsemaan mahdollista suuren mittakaavan ilmiön olemassaoloa usean vuoden aikaikkunalla yksittäisten pelaajasiirtojen siirtosummien tarkkailun sijaan. Uskon tämän vuoksi tutkimukseni korkealaatuiseen toteuttamiseen kyseisen tutkimusaineiston avulla virhemarginaalin olemassaolosta riippumatta.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Aloitan tutkimukseni käymällä läpi eurooppalaisen seurajoukkuejalkapallon pelaajasiirtojen toiminnan ja siihen liittyvän sääntelyn. Tämän jälkeen siirryn selittämään UEFA Financial Fair Play -sääntöjen sisällöstä ja käytännön toiminnasta. Määrittelen myös jalkapalloseurojen ja -kausien rajauksen sekä prosessin takana tapahtuneen logiikan ja ajatustyön.

Tulen taustoittamisen jälkeen tekemään siirtymän tarkastelemaan tutkimukseen valittujen seurojen tekemien pelaajasiirtojen taloudellisen suhteen muutosta jalkapallokausien 2010/2011–2013/2014 väleillä. Toteutan tämän syöttämällä Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta kerättyjen pelaajasiirroista syntyneiden siirtosummien dataa Microsoft Excel taulukkolaskentaohjelmaan. Sen jälkeen tulen datasta saatujen lukujen ja niiden keskiarvojen muutosten avulla analysoimaan onko tutkimukseen määriteltyä hypoteesin mukaista ilmiötä todistettavissa ensin erikseen seurojen yksittäisellä tasolla ja lopulta yhdessä kollektiivisella tasolla.

1.5 Tutkimuksen rajaus

Aion tarkastella tutkimuksessani luettelemieni jalkapalloseurojen kesän- ja talven siirtoikkunoita yhteisenä pakettina neljältä eri kaudelta. Rajaus alkaa vuosien 2010/2011 taloudelliseen sääntelyyn olleen siirtymän aikana pelatusta jalkapallokaudesta ja päättyy vuosien 2013/2014 alla pelatun kauden loppuun. Päädyin lopulta tämänlaiseen rajaukseen, koska uskon sen antavan hyvää otantaa kyseisten jalkapalloseurojen pelaajamyynneistä ja -hankinnoista juuri ennen sekä jälkeen UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon kahdessa eri osassa kausina 2011/2012 ja 2013/2014.

Tulen jaottelemaan tutkimukseni kolmeen eri aikaikkunaan. Ne ovat juuri UEFA Financial Fair Playn ensimmäisten sääntöosioiden voimaantuloa edeltänyt aika kaudella 2010/2011, ensimmäisten sääntöjen jälkeiset, mutta ”break-even” -sääntöä edeltäneet kaudet 2011/2012–2012/2013 sekä ”break-even” -säännön jälkeinen kausi 2013/2014.

Lähdin tekemään tutkimuksen kohteeksi otettavien jalkapalloseurojen rajausta UEFA:n seurajoukkueturnauksiin valitulla ajankohdalla osaa ottaneiden seurojen pohjalta.¹⁷ Päädyin tähän rajaukseen, koska UEFA Financial Fair Play -säännöt olivat UEFA:n seurajoukkueturnauksissa pelaaville seuroille keskeinen osa kausittaisen pelaamislisenssin saamista ja näin turnauksiin osallistumista.¹⁸ UEFA:n seurajoukkueturnausten virallisen tietokannan mukaan Arsenal FC, Chelsea FC, Manchester City FC, Manchester United FC ja Tottenham Hotspur FC olivat kaikki seuroja, jotka täyttivät määrittämäni kriteerit¹⁹. Koska kaikki seuroista olivat mukana joko UEFA Mestarien liigassa tai UEFA Eurooppa-liigassa joka kautena jalkapallokausien 2010/2011–2013/2014 aikana, siirtoikkunoista saadut luvut auttavat tutkimuskysymyksen pohjalta rakennetun hypoteesin todentamisessa tai kumoamisessa.

1.6 Lähdekriittisyys ja tutkimuksen luotettavuus

Johdannon lopuksi on aika vielä käydä läpi hieman asioita lähdekriittisyydestä ja tutkimuksen luotettavuudesta. Kuten jo tutkimusaineiston avaamisessa totesin, Transfermarkt.com -sivuston tietokannan sisältämät tiedot ja luvut ovat yleensä todella luotettavia. Lukujen taustan tutkimisesta ja niiden tietokantaan lisäyksen hyväksymisestä on vastuussa luottamushenkilöitä ympäri Eurooppaa, joiden tehtävänä on pitää avoimen tietokannan sisältämä data laadukkaana ja seuroilta ulos annetun tiedon mukaisena.

Jalkapallon talouden asioita tarkastellessa pitää kuitenkin muistaa vahva lähdekriittisyys. Esimerkiksi jalkapallosiirroissa voi olla taustalla useita liikkuvia tekijöitä, joiden seurauksena joissain tapauksissa yksittäisten siirtojen kokonaiskustannuksia ei jaeta julkisuuteen. Tämän lisäksi pelaajasiirtoihin voi liittyä esimerkiksi pelaajavaihtoja, allekirjoitusbonuksia ja agenttipalkkioita, jotka tietoisesti rajasin

¹⁷ UEFA competitions, clubs' history (sisältää seurat Arsenal FC, Chelsea FC, Manchester City FC, Manchester United FC & Tottenham Hotspur FC).

¹⁸ UEFA club licensing, 2023.

¹⁹ UEFA Champions league clubs' history & UEFA Europa league clubs' history.

ulos tutkinnasta heti alkuvaiheessa. Koen, että käyttämäni luvut pelaajien siirtosummista ovat siis lopulta laadukkaita katsoen siihen, mitä seurojen toimesta julkisuuteen kerrotaan. Todellisuudessa kulisseissa voi kuitenkin olla ollut muuttujia, jotka olisivat vaikuttaneet summien tarkkuuteen.

Lähdekriittisyydestä tietoisena ja tutkimuksen luotettavuuden mielessä pitäen, uskon luomani tutkimuskokonaisuuden antavan laadukkaan yleiskuvan siitä, kuinka osa maailman suurimmista jalkapalloseuroista reagoi siirtostrategiallaan jalkapallon pelaajasiirtomarkkinoille tulleseeseen talouden sääntelyyn.

2 Eurooppalaisen seurajoukkuejalkapallon pelaajasiirtomarkkinat

Työni tulee käsittelemään eurooppalaisen seurajoukkuejalkapallon taloudellisen puolen lähihistoriaa ja tarkemmin sen pelaajasiirtomarkkinoita UEFA FFP -sääntöjen käyttöönoton aikana. Kyseiset siirtomarkkinat ovat järjestelmä, joka on määritelty kansainvälisen jalkapalloliitto FIFA:n toimesta.²⁰ Muutamien valtioiden sisäisiä seurajoukkueiliigoja lukuun ottamatta, Euroopassa jalkapallokausi on aktiivinen aina kuluvan kalenterivuoden syyskuusta seuraavan kalenterivuoden toukokuuhun. Yhteen jalkapallokauteen on määritelty kaksi siirtoikkunaa, joiden aikana sopimuksen alla olevat pelaajat voivat siirtyä jalkapalloseurojen välillä. Tutkimukseeni liittyen Englannin Valioliigassa nämä siirtoikkunat ovat kesän siirtoikkuna, joka on auki kesäkuun puolivälistä syyskuun alkuun sekä talven siirtoikkuna, joka on auki tammikuun alusta sen loppuun.²¹

Tiiviisti selitettynä pelaajat voivat siirtyä vapaasti uuteen joukkueeseen, jos he eivät ole aktiivisesti sopimuksen alla missään seurassa. Tästä on kuitenkin tullut viime vuosikymmenten aikana harvinaisempaa. Seurat pyrkivät nykyään entistä useammin saamaan siirtokorvauksen pelaajiensa myynnistä sen sijaan, että päästäisivät heidän sopimuksiaan loppumaan, jolloin siirtokorvausta ei saada. Jos siirtyvällä pelaajalla on aktiivinen pelaajasopimus vanhassa seurassaan kesken siirron hetkellä, maksaa hänen pelaajaoikeutensa hankkiva seura siirrosta pelaajasiirtokorvauksen, jonka summa neuvotellaan osapuolten välillä.²² Näiden ”vakituisten pelaajasiirtojen” siirtokorvausten yhteissummien muodostama muutos jalkapalloseurojen suorittamissa pelaajamyynneissä suhteessa

²⁰ FIFA Worldwide registration periods calendar, 2023, 7.

²¹ Ibid.

²² Penttilä, 2020, 8.

niiden pelaajahankintoihin on työni keskeinen tutkimuksen aihe. Seurajoukkuejalkapallossa pelaajan voi myös hankkia tietyksi määräajaksi seuraansa niin sanotulla ”lainasopimuksella”. Tulen kuitenkin tämänlaisten lainasopimusten siirtokorvausten epätarkkuuden ja ajallisen epävakauden vuoksi sulkemaan ne pois tutkimukseni rajauksesta.

3 UEFA Financial Fair Play -säännöt ja niiden toiminta

Etsiessäni tutkimusta varten tietoa UEFA:n toimesta tehdystä talouden sääntelystä, huomasin että liiton omilta kotisivuilta löytyi asiaan liittyen kattavasti tietoa. Esimerkiksi UEFA Financial Fair Play -sääntöihin liittyviä pöytäkirjoja, päivityksiä ja rikkomuksista annettuja kurinpitopäätöksiä voi selata avoimesti läpi sivuilta löytyvästä UEFA:n omasta dokumenttien tietokannasta.²³

Käyn seuraavaksi lyhyesti läpi mitä UEFA FFP -säännöt käytännössä sisälsivät ja miten liiton toimesta pyrittiin samaan seurat pysymään niiden rajojen sisällä. Tarkoituksena oli siis tehdä UEFA:n kilpailuihin²⁴ osallistuvien seurajoukkueiden toiminnasta taloudellisesti kestävä. Tähän pyrittiin tekemällä tarkistuksia siitä, että seurat maksavat laskunsa ja laittamalla rajat sille, kuinka paljon rahaa seuran menoihin saa mennä verrattuna tuloihin kolmen vuoden aikaikkunalla. Seurojen menoihin ja tuloihin vaikuttavat pelaajasiirtojen lisäksi esimerkiksi lipputulot, ohjeistuotteet, ulkoinen investointi, pelaajien palkat ja agenttipalkkiot. Tässä tutkimuksessa kuitenkin keskityn vain siirtomarkkinoilla hypoteesini argumentin mukaan tapahtuneeseen pelaajasiirtojen suhteen muutokseen, joten sisällytän tarkasteluuni vain pelaajien vakituisista siirroista syntyneet siirtosummat.

Ensimmäiset FFP -säännöt tulivat siis käyttöön kaudeksi 2011/2012 ja kolmen vuoden aikaikkunalla toimiva ”break-even” -sääntö tuli kuvioihin kaudesta 2013/2014 eteenpäin. Sillä tarkoitettiin, että seuroilla sai periaatteessa olla itsenäisen Club Financial Control Bodyn (CFCB) suorittamassa tarkistuksessa viimeisen kolmen vuoden taloudelliselta jaksolta eli ”assessment periodilta”, maksimissaan yhteensä 5 miljoonaa euroa enemmän menoja kuin tuloja. Luku pystyi vaihtoehtoisesti kuitenkin olemaan 45 miljoonaa euroa, jos summan kattoi joko suoraan seuran omistaja tai jokin häneen liittyvä toimija. Tällä lisäyksellä pyrittiin estämään kestäättömän velan kertymistä.²⁵

²³ UEFA documents database.

²⁴ UEFA competitions.

²⁵ UEFA, 2015, Financial Fair Play: All you need to know.

UEFA Financial Fair Play -sääntöjen yhtenä pääkohteena oli tehdä liiton omiin ”eurooppalaisiin seurajoukkuekilpailuihin” osallistuvien seurojen toiminnasta taloudellisesti kestävämpää. Tähän työhön liittyen näistä relevantit ovat vuosien 2010–2014 välillä kausittain järjestetyt miesten ammattilaisseurojen joukkueurnaukset eli eriteltynä UEFA Mestarien liiga ja UEFA Eurooppa-liiga. Näihin turnauksiin seurat pystyivät päästä kilpailemaan aina seuraavalle kaudelle joko sijoittumalla oman kotimaansa liigassa tarpeeksi korkealle sijoitukselle tai voittamalla kuluvan kauden vastaavan turnauksen.²⁶ Esimerkiksi omaan aiheeseeni liittyen jalkapallokausina 2009/2010–2012/2013 Englannin Valioliigassa kuluvalle kaudella neljään parhaaseen sijoitukseen ylittäneet seurat ansaitsivat paikkansa seuraavan kauden Mestarien liigassa. Kolme suoraan lohkovaiheeseen ja neljäs playoff-karsintakierrokselle. Viides sijoitus taas tarkoitti joko Eurooppa-liigan suoraa lohkopaiikkaa tai ”playoff-karsintaan” pääsyä riippuen viime turnauksen voittajajoukkueen kotimaasta ja muista ulkoisista tekijöistä. Paikkojen määräytymiseen vaikuttivat muiden valtioiden seurajoukkueiliigojen tilanne ja UEFA:n tekemät muutokset omien kilpailujensa rakenteeseen sekä seurajoukkueiliigojen piste rankingiinsa.²⁷ Tähän tutkimukseen liittyen tiedot Valioliigan sarjasijoituksista yhdistettynä tietoon UEFA Mestarien liigan sekä UEFA Eurooppa-liigan voittajajoukkueista vuosien 2009–2013 välillä antavat halutun tiedon siitä, mitkä Englannin Valioliigan seurat ottivat osaa kyseisiin seurajoukkueurnauksiin kausien 2010/2011–2013/2014 aikana.

UEFA FFP -sääntöjen oli tarkoitus toimia kannustavana kokonaisuutena seuroille taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Jotta säännösten sisältö otettaisiin tosissaan, UEFA pyrki vuosien varrella määrittelemään mahdollisista FFP-rikkeistä tuomituille seuroille jaettavia rangaistuksia. Liiton omilla sivuilla vuonna 2015 julkaistusta artikkelista käy ilmi, että mahdollisesta sääntörikkomuksesta pystyi sen laajuudesta ja lopullisesta kokonaisvaikutuksesta seuran toimintaan riippuen koitua eriäviä rangaistuksia. Näihin kuuluivat varoitus, sakkorangaistus, pistemenetykset, UEFA:n kilpailuista saatujen tulojen pidättäminen, uusien pelaajien rekisteröintikielto tai rekisteröinnin rajoittaminen UEFA:n kilpailuihin, taloudelliset rajoitukset UEFA:n kilpailuihin osallistuessa, hylkääminen/poissulku käynnissä olevasta tai tulevasta UEFA:n kilpailusta sekä voitettujen tittelin tai palkinnon poisvienti.²⁸ UEFA FFP -sääntöjen voimassaoloaikana rangaistuksista yleisimmäksi koitui rahallinen sakkorangaistus. Jotkut Euroopan suurimmista seuroista kuten englantilainen Manchester City ja ranskalainen PSG ovat olleet 2010-luvulta lähtien useiden UEFA:n tutkintojen kohteena ja molemmat ovat myös saaneet rangaistukseksi monien kymmenien miljoonien

²⁶ UEFA documents database: competitions regulations.

²⁷ UEFA rankings country coefficients, 2010/2011–2013/2014.

²⁸ UEFA, 2015, Financial Fair Play: All you need to know.

eurojen arvosta sakkoja UEFA FFP -sääntöjen rikkomuksiin liittyen.²⁹ Kysyin asiantuntija haastatteluni yhteydessä Mikko Aitkoskelta ja Marco Casagrandelta heidän näkemyksiään UEFA FFP -sääntörikkomusten kurinpitomenettelyistä ja niiden tehokkuudesta viimeisen noin 15 vuoden aikana.

Voitteko kertoa hieman UEFA FFP -sääntöjen rikkomiseen liittyvistä kurinpitomenettelyistä ja ovatko ne mielestänne olleet tarpeeksi tehokkaita pitämään Euroopan rahakkaimmat seurat ruodussa kulutuksensa suhteen?

Mikko Aitkoski: *”Muistelen katsoneeni vuosien varrella UEFA:n vuosikatsauksista, kuinka annettujen sakkorangaistusten määrä pieneni varsinkin UEFA FFP -sääntöjen vuosina koronaviruspandemiaan asti. Silloin osa sääntelystä otettiin väliaikaisesti kokonaan pois käytöstä tavoitteena turvata seurojen taloutta. Myös sääntörikkomuksista annettuja UEFA:n seurajoukkuekilpailuista poissulkemisia nähtiin UEFA FFP -sääntöjen aikana todella vähän. Uskon, että taloudellisen sääntelyn lisenssiprosessin avulla on voitu puuttua mahdollisiin suurempiin ongelmatilanteisiin jo todella aikaisessa vaiheessa.”*

Marco Casagrande: *”Rikkomuksista annetut sakot ovat hieno asia ja pelote niitä saaville seuroille, mutta uskon mahdollisten pelaajasiirtokieltöjen ja UEFA:n kilpailuista poissulkemisten olevan teoriassa paljon tehokkaampi tapa talouden sääntelyyn. Asiassa kolikon kääntöpuolena toimii kuitenkin se, että kuinka iso halu sääntöjen noudattamisen valvojalla on sulkea seurajoukkuekilpailuistaan pois Euroopan suurimpia seuroja. Ne tuovat kuitenkin mukanaan kiinnostusta ja rahaa mukaan toimintaan. Tasapainon löytäminen asiassa olisi mielestäni todella tärkeää.”*

”Mielestäni sääntörikkomuksiin liittyvien rangaistusten kurinpitomenettely on todella mielenkiintoinen kokonaisuus. Olen kuullut, että kyseessä on ikään kuin neuvottelutilanne, jossa UEFA ja rikkomuksesta epäilty osapuoli istuvat neuvottelupöytään ja pyrkivät tulemaan yhteisymmärrykseen rangaistuksen tavasta, pituudesta, määrästä ja korvaavista toiminnoista.”

²⁹ UEFA case law: competitions cases, 2010–2020.

UEFA FFP -sääntöjen virallinen tarkoitus niiden kehittämiseksi oli UEFA:n mukaan auttaa seurojen talouden kestävydessä, minkä avulla samalla pyrittiin ylläpitämään mahdollisimman reilua kilpailullisuusasetelmaa seurojen välillä ympäri Eurooppaa. Sääntöjen vahva vaikutusaste esimerkiksi juuri Manchester Cityn ja PSG:n kaltaisten Lähi-Idästä tulleen investoinnin ”uusirikkaiden” seurojen toimintamalliin on kuitenkin nostanut vuosien varrella esiin teorioita siitä, että tuotiinko taloudellinen reilu peli eurooppalaiseen jalkapalloon muistakin syistä. Joidenkin journalistien ja tutkijoiden mielestä on mahdollista, että tarkoituksena oli samalla pyrkiä estämään niin sanottujen ”superjoukkueiden” rakentamista sekä edistää eurooppalaisen jalkapallon suojelemista ökyrikkaiden yksityisomistajien valtaukselta.³⁰ Tämä teoria on itsessään herättänyt edelleen keskustelua siitä onko jalkapalloon Euroopan ulkopuolelta tuleva raha nähty eri tavalla riippuen mistä ja miltä taholta se tulee. Tässä tutkielmassa en tarkemmin kyseiseen aiheeseen sen laajuuden vuoksi uppoudu, mutta näen argumentissa pohjaa. Nykyään eurooppalaisten jalkapalloseurojen yksityisomistajia löytyy ympäri maailmaa ja olen huomannut, että varsinkin Lähi-Idästä tuleva rahavirta saa yleensä paljon enemmän kriittistä mediahuomiota urheilumediassa kuin esimerkiksi se, joka tulee Yhdysvalloista. Esimerkkinä tästä mediahuomiosta toimii vuoden 2021 lokakuussa viimeistelty seuramyynni, jossa brittiläinen bisnesmies Mike Ashley myi pitkän prosessin jälkeen omistamansa Englannin Valioliigassa pelaavan Newcastle United FC:n. Ostajana toimi yhteistyössä monta toimijaa, mutta suurimman osuuden itselleen hankki Saudi-Arabian valtionjohdon kontrollissa oleva Public Investment Fund. Tarkasta myyntisummasta on eriäviä lähteitä, mutta yleiset arviot kaupan kokonaisarvolle ovat noin 300 miljoonaa puntaa eli noin 350 miljoonaa euroa.³¹

³⁰ Fordham International Law Journal, 2019, 1276-1287.

³¹ Newcastle United FC kotisivut, 2021, latest news.

4 Pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien muutokset

Olen jakanut tutkimukseni kolmeen eri aikaikkunaan, jonka tarkoituksena on mahdollistaa lukujen vertailu ja mahdollisen seurojen toiminnan muutoksen havaitseminen. Nämä aikaikkunat on jaettu omille alaotsikoilleen ja ne ovat eriteltynä jalkapallokauden 2010/2011 aika juuri ennen UEFA FFP -sääntöjen ensimmäistä käyttöönottoa, UEFA FFP -sääntöjen ensimmäiset voimassaolokaudet 2011/2012–2012/2013 sekä ensimmäinen kausi ”break-even” -sääntölisäyksen kanssa 2013/2014.

Tulen ensin tarkastelemaan tutkimukseen valittujen jalkapalloseurojen pelaajasiirtokäyttäytymisen muutosta erikseen, jonka jälkeen teen saman kollektiivina. Tarkoitukseni tällä on tehdä havaintoja siitä oliko hypoteettinen siirtokäyttäytymisen muutos seurojen väleillä erilainen kausien edetessä. Tämän tiedon pohjalta pystyn tekemään johtopäätöksiä ja pohdintaa siitä kumoutuuko hypoteesin argumenttini kokonaan, toteutuuko se joidenkin seurojen kohdalla yksilöllisellä tasolla vai onko kollektiivista muutosta viiden seuran otannalla havaittavissa, mikä mahdollistaisi hypoteesini vahvistamisen.

Tuon esille seuraavaksi seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen siirtosummista syntyntä dataa, joka on kerätty Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta. Käytän tiedon esiintuomisessa apuna kuvioita, jotka on luotu Microsoft Excel taulukkolaskentaohjelmaa käyttäen. Käytän mahdollisen muutoksen havaitsemiseen pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen erotuksen kausittaista muuttumista. Kyseinen luku saadaan, kun lasketaan ensin yhteen yhden tai useamman seuran jalkapallokauden siirtoikkunoiden kaikkien vakituisten pelaajamyyntien siirtosummat yhteen. Sen jälkeen saadusta summasta vähennetään saman aikaikkunan kaikkien vakituisten pelaajahankintojen yhteissumma. Tulen kutsumaan tätä laskuprosessia seuraavissa kappaleissa pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen erotukseksi. Periaatteessa mitä negatiivisempi tämä lopullinen erotus on, sitä ostopainotteisemmin kyseinen seura on tietyllä aikavälillä toiminut pelaajasiirtomarkkinoilla. Tätä suhdetta kutsutaan myös joskus ”siirtovoitolliseksi” tai ”siirtohäviölliseksi” pelaajasiirtotoiminnaksi.

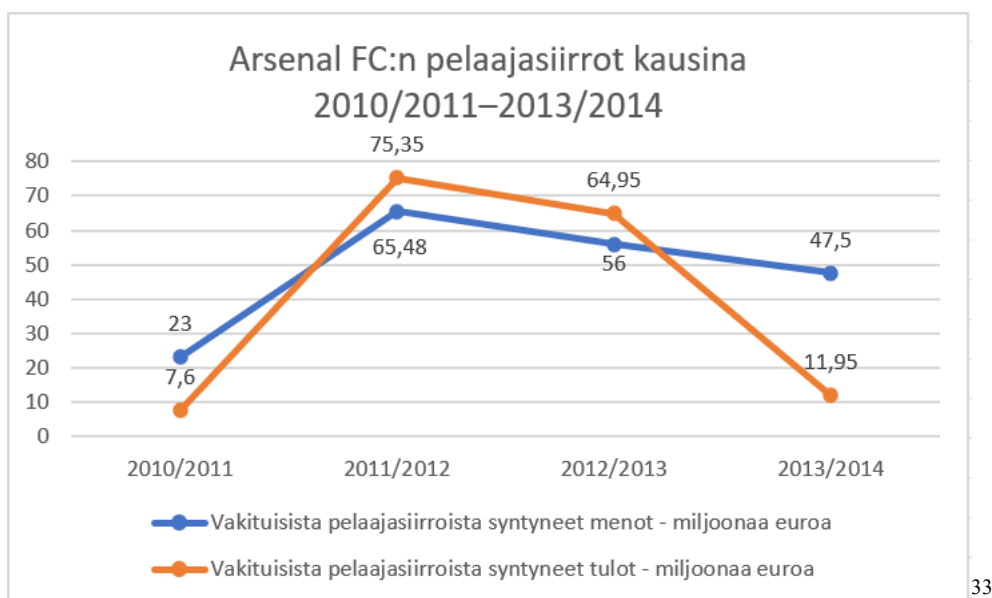
4.1 Tutkittavat seurat ja niiden toiminta pelaajasiirtomarkkinoilla vuosina 2010–2014

Arsenal Football Club

Arsenal Football Club, jota yleensä kutsutaan Arsenaliksi, on Pohjois-Lontoosta kotoisin oleva vuonna 1886 perustettu jalkapalloseura. Seuran omistajina toimivat vuosina 2007–2018 eli tutkimuksen ajankohdan alla, yhdysvaltalainen liikemies Stan Kroenke yhdessä venäläisen oligarkki Alisher Usmanovin kanssa. Vuodesta 2018 Lähtien seura on ollut kokonaisuudessaan Kroenke Sports & Entertainment groupin omistuksessa.³²

Kuvio 1. Arsenal FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kausina 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database– English Premier League, Arsenal FC player income and expenditure.

Kuvio 2. Arsenal FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien kausittainen erotus

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Arsenal FC transfer balance.

Kausi	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Arsenal FC:n siirtovoitto/-häviö - miljoonaa euroa	-15,4	9,87	8,95	-35,55

34

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt luvut osoittavat, että Arsenalin pelaajahankintoihin kulutettu yhteissumma kasvoi kaudesta 2010/2011 eteenpäin liikuttaessa. Samalla kuitenkin on havaittavissa, että myös pelaajamyynneistä saatu summa nousi huomattavasti UEFA FFP-sääntöjen kahtena ensimmäisenä aktiivisena kautena 2011/2012–2012/2013. Tämän seurauksena

³² Arsenal FC kotisivut, The Arsenal board.

³³ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, Arsenal FC player income and expenditure.

³⁴ Ibid.

pelaajamyyntien ja -hankintojen välinen suhde tasaantui ja siirtyi lopulta myyntipainotteiseksi. Kaudella 2013/2014 suhteen tasapaino siirtyi takaisin jopa kautta 2010/2011 ostopainotteisemmaksi, mutta laskettuna yhteen kahden aikaisemman kauden kanssa, siirtotasapaino oli UEFA FFP -sääntöjen ensimmäisen kolmen kauden aikana yhteensä -16,73 miljoonaa euroa. Tämä on vain 1,33 miljoonaa euroa negatiivisempi luku, kuin mitä vain kauden 2010/2011 luku -15,4 miljoonaa euroa yksinään. Kausikeskiarvoksi tälle kolmen kauden ajalle tulee -5,58 miljoonaa euroa. Tämä on melkein 64 % vähemmän ostopainotteinen tulos verrattuna kauteen 2010/2011. Keskiarvollisesti katsottuna Arsenal toimi siis siirtomarkkinoilla UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon jälkeisinä kausina tasapainoisemmin kuin viimeisellä sääntöjä edeltävällä kaudella. Kokonaisuudessaan Arsenalin pelaajamyyntien ja -hankintojen suhde pysyi tutkimusajankohtana melko tasapainoisena verrattuna muihin tutkimuksen seuroista.

Chelsea Football Club

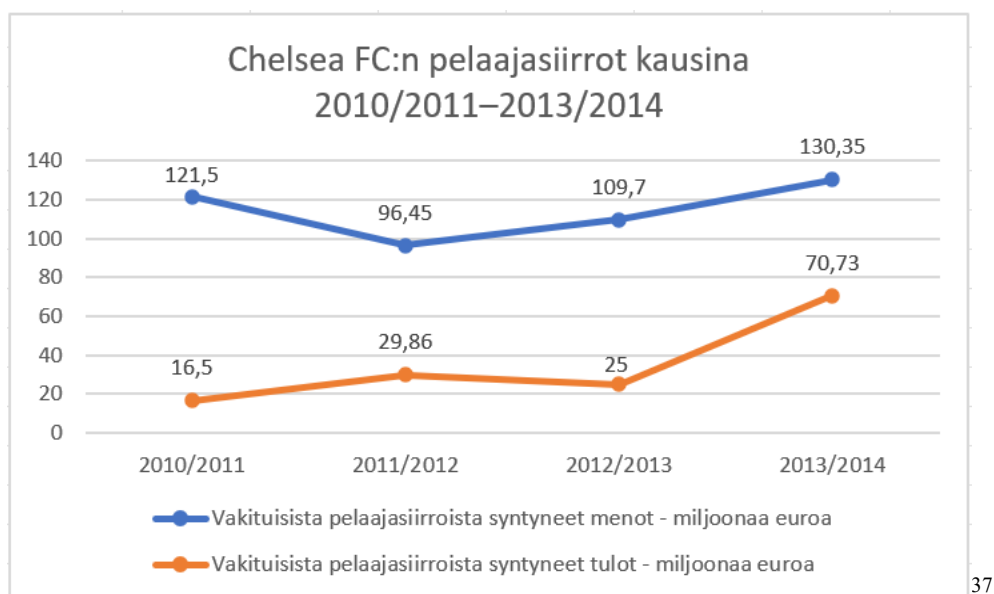
Chelsea Football Club, jota yleensä kutsutaan Chelseaksi, on länsi-Lontoosta kotoisin oleva vuonna 1905 perustettu jalkapalloseura. Seuran pääomistajana toimi tutkimusajankohdankin alla vuosien 2003–2022 välillä venäläis-israelilainen oligarkki Roman Abramovich. Hänet tunnettiin todella avokätisenä omistajana jalkapalloseuran toimintaan tekemiensä huomattavien investointien vuoksi. Joidenkin arvioiden mukaan melkein 20 vuoden omistusaikanaan, hän investoi seuran toimintaan yli kaksi miljardia puntaa.³⁵ Vuodesta 2022 lähtien seuran omistajana on toiminut BlueCo-niminen konsortio, jonka pääomistajana toimii yhdysvaltalainen liikemies Todd Boehly.³⁶

³⁵ Talksport, 2023.

³⁶ Chelsea FC kotisivut, club personnel, Chelsea Football Club board.

Kuvio 3. Chelsea FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kausina 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Chelsea FC player income and expenditure.

Kuvio 4. Chelsea FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien kausittainen erotus

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Chelsea FC transfer balance.

Kausi	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Chelsea FC:n siirtovoitto/-häviö - miljoonaa euroa	-105	-66,59	-84,7	-59,62

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt luvut osoittavat, että Chelsean pelaajamyyntien ja -hankintojen suhteen tasapaino oli tutkimusajankohtana huomattavasti ostopainotteisempi kuin esimerkiksi Arsenalilla. Kaudella 2010/2011 pelaajahankintoihin kului jopa 105 miljoonaa euroa enemmän kuin mitä pelaajien myynneistä saatiin. Siirtyessä UEFA FFP -sääntöjen voimassaolon aikaan, pelaajamyyntien ja -hankintojen välinen suhde siirtyi kuitenkin huomattavasti tasapainoisempaan suuntaan. Kausikeskiarvoksi kausien 2011/2012–2013/2014 väliselle ajalle tulee -70,30 miljoonaa euroa, joka on noin 33 % vähemmän ostopainotteinen tulos verrattuna kauteen 2010/2011.

³⁷ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, Chelsea FC player income and expenditure.

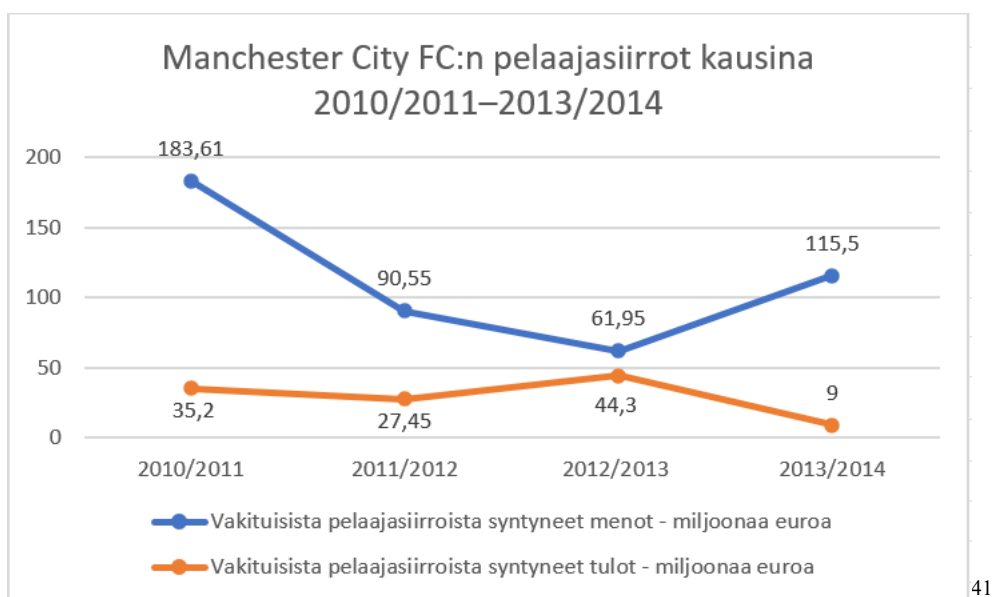
³⁸ Ibid.

Manchester City Football Club

Manchester City Football Club, jota yleensä kutsutaan Manchester Cityksi, on Manchesterista kotoisin oleva vuonna 1880 perustettu jalkapalloseura. Seuran pääomistajana on vuodesta 2008 lähtien toiminut Abu Dhabin Sheikki Mansour bin Zayed Al-Nahyan ja vuodesta 2013 lähtien seura on ollut myös hänen omistamansa City Football Groupin nimissä.³⁹ Sheikki Mansour tuli Chelseaan Abramovichin tavoin tunnetuksi 2010-luvulla hänen mittavista investoinneistaan omistamansa seuran toimintaan. Joidenkin arvioiden mukaan investointien kokonaissumma on tähän hetkeen mennessä noin 2,5 miljardia puntaa, mutta todellisuudessa luku voi olla vielä paljon suurempi.⁴⁰

Kuvio 5. Manchester City FC:n pelaajamyöntien ja -hankintojen yhteissummat kausina 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Manchester City FC player income and expenditure.

Kuvio 6. Manchester City FC:n pelaajamyöntien ja -hankintojen yhteissummien kausittainen erotus

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Manchester City FC transfer balance.

Kausi	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Manchester City FC:n siirtovoitto/-häviö - miljoonaa euroa	-148,41	-63,1	-17,65	-106,5

³⁹ City Football Group kotisivut, ownership.

⁴⁰ The Sun, 2023.

⁴¹ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, Manchester City FC player income and expenditure.

⁴² Ibid.

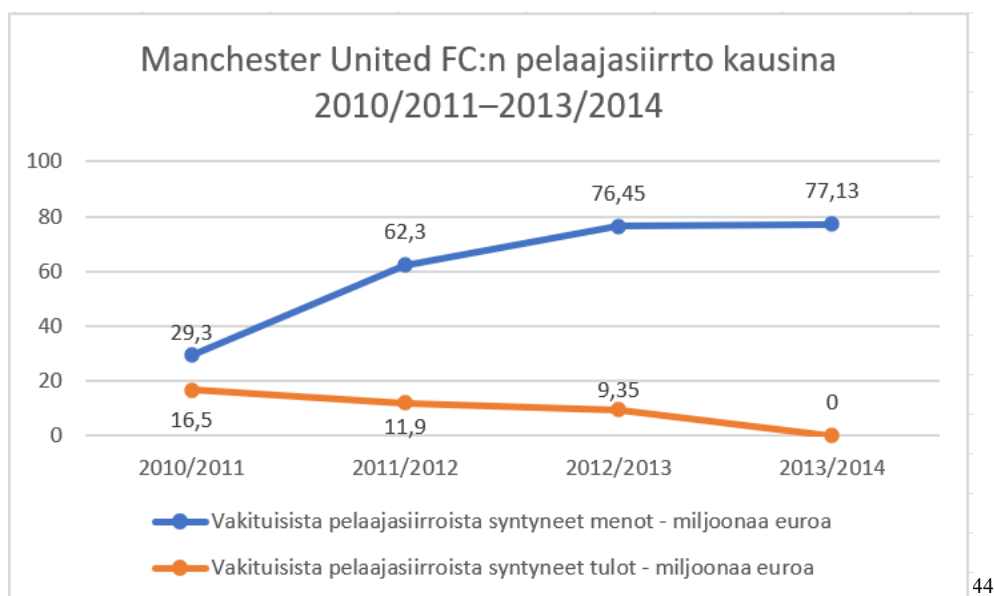
Transfermarkt-sivusto tietokannasta kerätyt luvut osoittavat, että Manchester Cityn toiminta siirtomarkkinoilla oli Chelseaan tapaan tutkimusajankohtana todella ostopainotteista. Pelaajahankintoihin käytettiin kausien 2010/2011–2013/2014 välisenä aikana jopa yli 450 miljoonaa euroa. Kausittaisissa pelaajahankintojen summissa kuitenkin on havaittavissa laskua UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon alkaessa, pelaajamyynnin summien pysyessä samalla melko tasaisena. Laskettu kausikeskiarvo pelaajamyyntien ja -hankintojen suhteelle kausien 2011/2012–2013/2014 välillä on -62,42 miljoonaa euroa, joka on melkein 58 % vähemmän ostopainotteinen tulos kuin kauden 2010/2011 luku, joka oli yksistään huimat -148,41 miljoonaa euroa.

Manchester United Football Club

Manchester United Football Club, jota yleensä kutsutaan Manchester Unitediksi, on Manchesterista kotoisin oleva vuonna 1878 perustettu jalkapalloseura. Seuran pääomistajana on vuodesta 2005 lähtien toiminut Yhdysvalloista kotoisin oleva Glazerin perhe.⁴³

Kuvio 7. Manchester United FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kausina 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Manchester United FC player income and expenditure.

⁴³ Manchester United FC kotisivut, Board of directors.

⁴⁴ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, Manchester United FC player income and expenditure.

Kuvio 8. Manchester United FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien kausittainen erotus

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Manchester United FC transfer balance.

Kausi	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Manchester United FC:n siirtovoitto/-häviö - miljoonaa euroa	-12,8	-50,4	-67,1	-77,13

45

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt luvut osoittavat, että Manchester Unitedin pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen kehitys on erilainen verrattuna moniin muihin tutkimuksessa oleviin seuroihin. Samalla, kun muilla tähän asti käsitellyillä seuroilla, oli havaittavissa ostopainotteisuuden vähenemistä kaudesta 2010/2011 liikuttaessa eteenpäin, Manchester Unitedilla pelaajamyyntien ja -hankintojen välinen erotus näyttää vain kasvaneen kaudesta toiseen. Seuran kausien 2011/2012–2013/2014 aikaiseksi kausikeskiarvoksi tulee -64,88 miljoonaa euroa, joka on yli viisinkertaisesti ostopainotteisempi tulos kuin kauden 2010/2011 luku -12,8 miljoonaa euroa. Syitä Manchester Unitedin toiminnan erilaisuuteen pelaajasiirtomarkkinoilla voi olla monia. Itse uskon seuran siirtymän uuteen pelaajarunkoon vaikuttaneet ostopainotteisuuden kasvuun. Tutkittua ajankohtaa edeltävä kautena kesällä 2009, Manchester United myi tähtipelaajansa Cristiano Ronaldon espanjalaiseen Real Madridiin 94 miljoonalla eurolla, joka toi heille rahaa käytettäväksi korvaaviin pelaajiin.⁴⁶ Tämän lisäksi esimerkiksi seuran pitkäaikaisiin luottopelaajiin kuuluneet maalivahti Edwin Van Der Sar, laitapuolustaja Gary Neville sekä keskikenttäpelaaja Paul Scholes kaikki lopettivat ammattilaisuransa ja jäivät eläkkeelle vuosien 2010–2014 välillä.⁴⁷ Heidän lähtemisestään seurasta ei näin saatu siirtokorvauksia ja heidän paikkojansa pyrittiin täyttämään laadukkailla pelaajilla, mikä vaikutti pelaajahankintojen kokonaissumman kasvuun.⁴⁸

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Transfermarkt tietokanta, player transfers, Cristiano Ronaldo.

⁴⁷ Transfermarkt tietokanta, Transfers seasons 2010/2011–2013/2014, Manchester United FC.

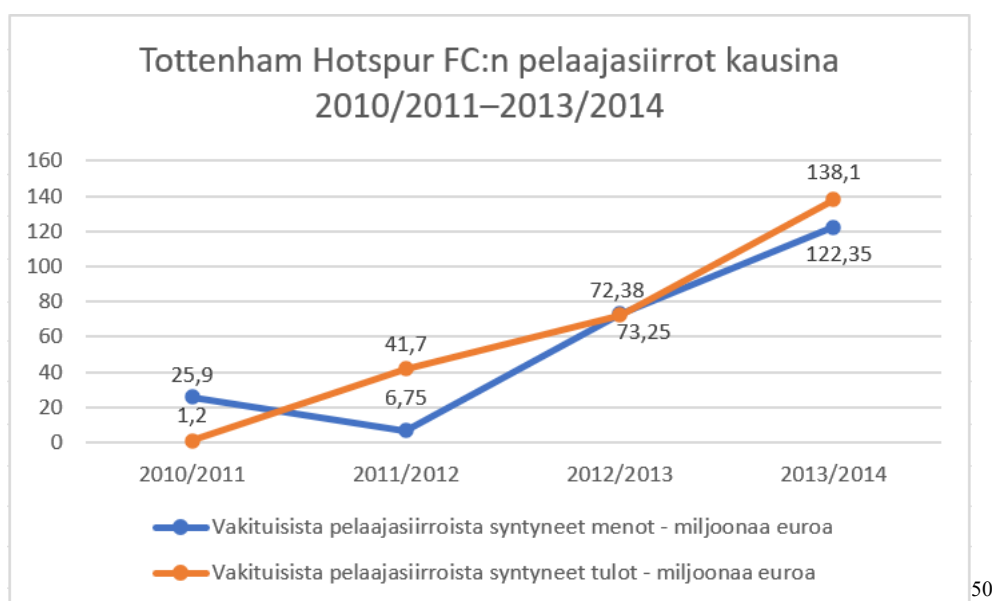
⁴⁸ Ibid.

Tottenham Hotspur Football Club

Tottenham Hotspur Football Club, jota yleensä kutsutaan Tottenham Hotspuriksi on Pohjois-Lontoosta kotoisin oleva vuonna 1882 perustettu jalkapalloseura. Seuran pääomistajana on vuodesta 2001 lähtien toiminut brittiläinen sijoitusyhtiö ENIC Group, jonka osaomistaja Daniel Levy on jo vuosia toiminut myös Tottenham Hotspurin toiminnan puheenjohtajana.⁴⁹

Kuvio 9. Tottenham Hotspur FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kausina 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Tottenham Hotspur FC player income and expenditure.

Kuvio 10. Tottenham Hotspur FC:n pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummien kausittainen erotus

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, Tottenham Hotspur FC transfer balance.

Kausi	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Tottenham Hotspur FC:n siirtovoitto/-häviö - miljoonaa euroa	-24,7	34,95	-0,87	15,75

51

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt luvut osoittavat, että Tottenham Hotspurin pelaajamyyntien ja -hankintojen välinen suhde liikkui monien muiden seurojen tapaan kausien edetessä vähemmän ostopainotteiseen suuntaan. Erityistä on kuitenkin, että seuran siirtokäyttäytyminen vaihtui kauden 2010/2011 ostopainotteisesta tuloksesta -24,7 miljoonaa euroa, kaudelle 2011/2012 todella myyntipainotteiseksi tulokseksi 34,95 miljoonaan euroon. Tämä melkein

⁴⁹ Tottenham Hotspur FC kotisivut, club directors.

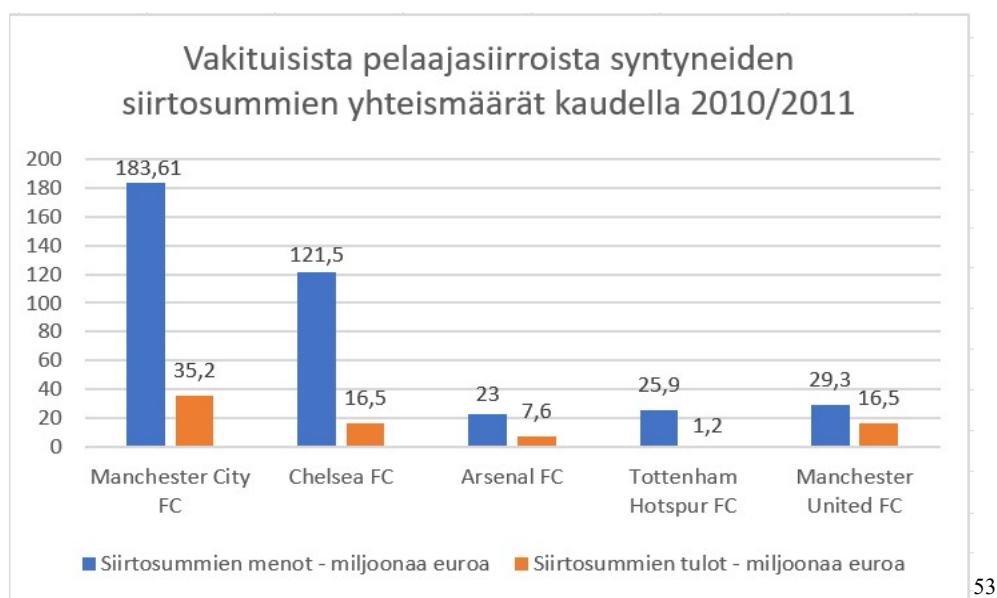
⁵⁰ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, Tottenham Hotspur FC player income and expenditure.

⁵¹ Ibid.

60 miljoonan euron muutos on Tottenhamin moniin muihin seuroihin verraten maltilliseen siirtobudjettiin nähden todella suuri. Lukujen suhteellisen suureen muutokseen voi olla tehnyt vaikutuksen tähtipelaaja Gareth Balen myynti espanjalaiseen Real Madridiin vuoden 2013 kesän siirtoikkunassa noin 101 miljoonalla eurolla.⁵² Kokonaisuudessaan UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon kausien 2011/2012–2013/2014 kausikeskiarvoksi tulee Tottenham Hotspurin kohdalla 16,61 miljoonaa euroa myyntipainotteinen tulos.

4.2 Viimeinen kausi ennen Financial Fair Play -sääntöjen tuloa 2010/2011

Kuvio 11. Tutkittavien seurojen pelaajamyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2010/2011
Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2010/2011.

Kuvio 12. Tutkittavien seurojen pelaajamyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2010/2011
Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2010/2011.

Seurat	Siirtosummien menot - miljoonaa euroa	Siirtosummien tulot - miljoonaa euroa
Manchester City FC	183,61	35,2
Chelsea FC	121,5	16,5
Arsenal FC	23	7,6
Tottenham Hotspur FC	25,9	1,2
Manchester United FC	29,3	16,5

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt jalkapallokauden 2010/2011 luvut osoittavat, että joka ikinen viidestä tutkimuksen seuroista toimi silloin pelaajasiirtomarkkinoilla ostopainotteisesti. Parhaimpina esimerkkeinä toimivat Manchester City ja Chelsea, jotka käyttivät molemmat yksinään

⁵² Transfermarkt tietokanta, player transfers, Gareth Bale.

⁵³ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, transfer balance, transfer window 2010/2011.

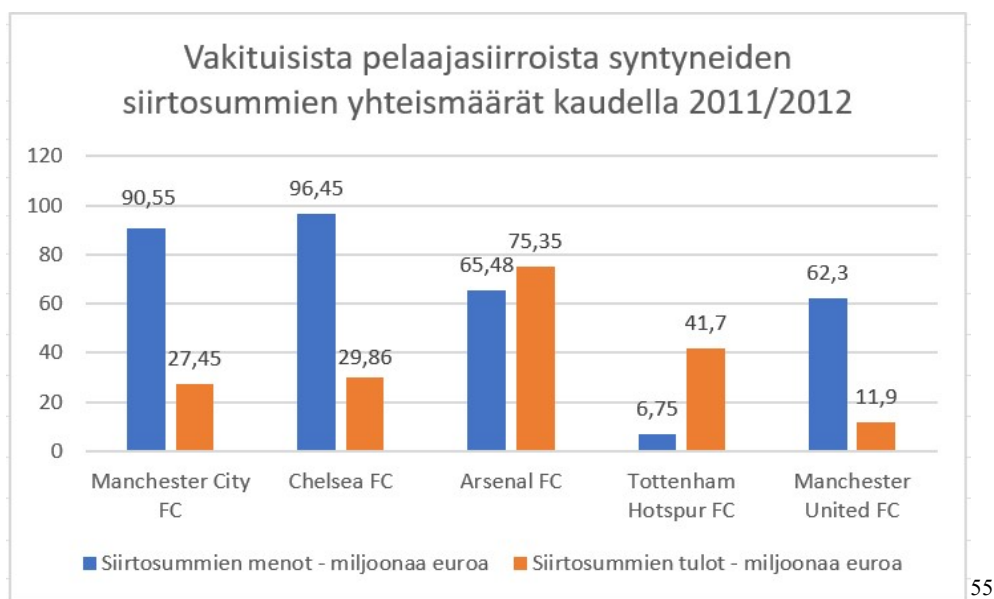
⁵⁴ Ibid.

yli 100 miljoonaa euroa enemmän pelaajahankintoihin kuin mitä olivat niiden suorittamista pelaajamyynneistä saadut tulot. Kaikkien seurojen yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen erotus on kyseisen kauden siirtoikkunoilta -306,31 miljoonaa euroa.

4.3 UEFA Financial Fair Play -sääntöjen ensimmäiset kaudet 2011/2012–2012/2013

Kuvio 13. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2011/2012

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2011/2012.

Kuvio 14. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2011/2012

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2011/2012.

Seurat	Siirtosummien menot - miljoonaa euroa	Siirtosummien tulot - miljoonaa euroa
Manchester City FC	90,55	27,45
Chelsea FC	96,45	29,86
Arsenal FC	65,48	75,35
Tottenham Hotspur FC	6,75	41,7
Manchester United FC	62,3	11,9

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt jalkapallokauden 2011/2012 luvut osoittavat, että useimmat tutkimuksen seuroista liikkuvat silloin edeltävän kauden rankasti ostopainotteisesta siirtokäyttäytymisestä tasapainoisempaan suuntaan. Arsenal ja Tottenham siirtyivät jopa myyntipainotteisiksi kauden siirtoikkunoilla. Ainoana poikkeuksena toimii Manchester United, joka

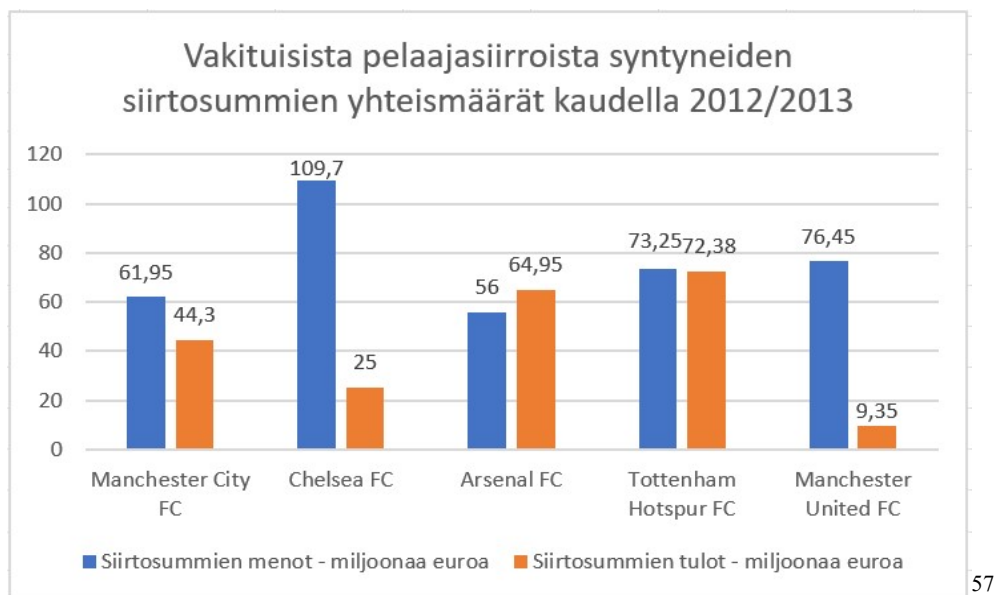
⁵⁵ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, transfer balance, transfer window 2011/2012.

⁵⁶ Ibid.

siirtyi entistä vahvemmin ostopainotteiseksi. Kaikkien seurojen yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen erotus on kyseisen kauden siirtoikkunoilta -135,27 miljoonaa euroa.

Kuvio 15. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2012/2013

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2012/2013.

Kuvio 16. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2012/2013

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2012/2013.

Seurat	Siirtosummien menot - miljoonaa euroa	Siirtosummien tulot - miljoonaa euroa
Manchester City FC	61,95	44,3
Chelsea FC	109,7	25
Arsenal FC	56	64,95
Tottenham Hotspur FC	73,25	72,38
Manchester United FC	76,45	9,35

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt jalkapallokauden 2012/2013 luvut osoittavat, että edeltävänä kautena havaittu pelaajamyyntien ja -hankintojen suhteen tasapainoisempaan suuntaan liikkuva ilmiö sai silloin jatkoa. Arsenal pysyi myyntipainotteisena ja varsinkin Manchester City siirtyi todella paljon lähemmäksi pelaajamyyntien ja -hankintojen suhteen tasapainotilaa. Manchester United kylläkin jatkoi siirtymäänsä entistä ostopainotteisemmaksi. Kaikkien seurojen yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen erotus on kyseisen kauden siirtoikkunoilta -161,37 miljoonaa euroa.

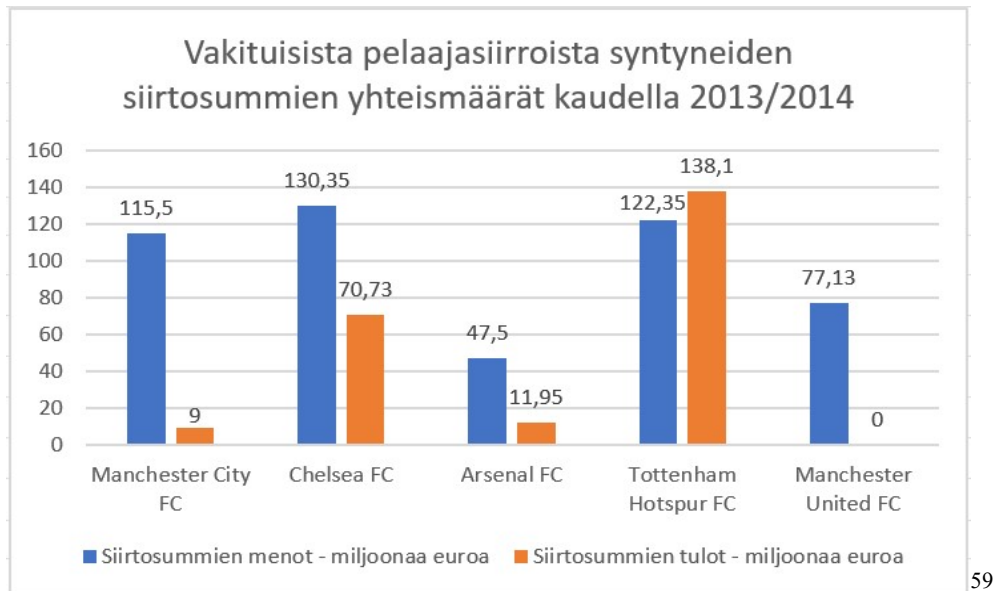
⁵⁷ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, transfer balance, transfer window 2012/2013.

⁵⁸ Ibid.

4.4 ”Brake-even” -säännön lisäyksen jälkeinen kausi 2013/2014

Kuvio 17. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2013/2014.

Kuvio 18. Tutkittavien seurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen yhteissummat kaudella 2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer window 2013/2014.

Seurat	Siirtosummien menot - miljoonaa euroa	Siirtosummien tulot - miljoonaa euroa
Manchester City FC	115,5	9
Chelsea FC	130,35	70,73
Arsenal FC	47,5	11,95
Tottenham Hotspur FC	122,35	138,1
Manchester United FC	77,13	0

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt jalkapallokauden 2013/2014 luvut osoittavat, että monet seuroista siirtyivät silloin takaisin ostopainotteisempaan suuntaan verrattuna kahtena edeltävänä kautena havaittuun ilmiöön. Esimerkiksi Manchester City siirtyi takaisin yli 100 miljoonaa ostopainotteiseksi. Manchester United taas oli toiminnassaan ostopainotteisempi kuin millään aikaisemmista kausista. Joukosta erottuu Tottenham Hotspur, joka oli lopulta yli 15 miljoonaa euroa myyntipainotteinen kyseisen kauden siirtoikkunoilla. Kaikkien seurojen yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen välisen suhteen erotus on kauden 2013/2014 siirtoikkunoilta -263,25 miljoonaa euroa.

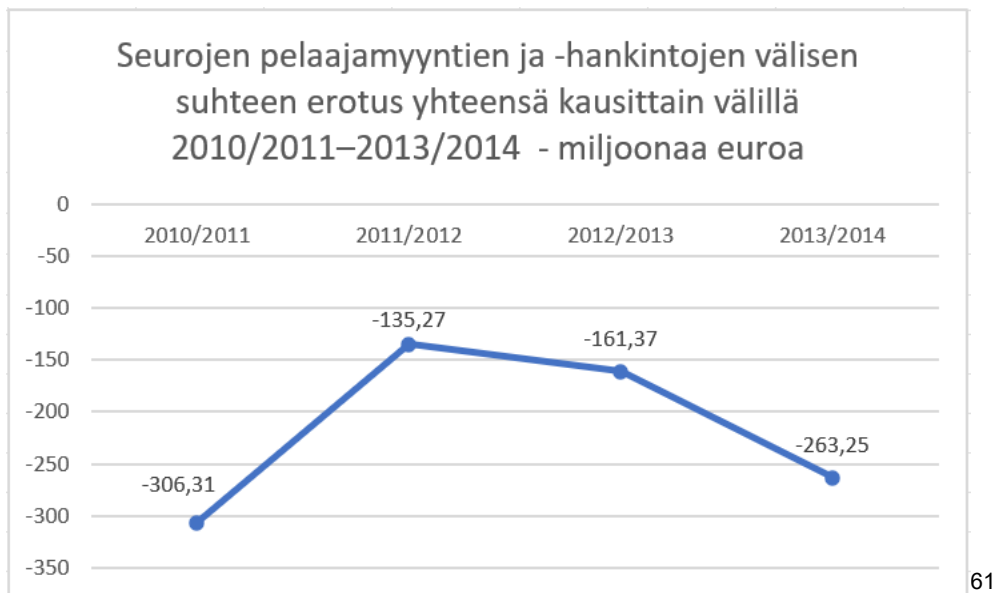
⁵⁹ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, transfer balance, transfer window 2013/2014.

⁶⁰ Ibid.

5 Tehdyn tutkimuksen yhteenveto ja tutkimuksen tulosten pohdinta

Kuvio 19. Tutkittavien seurojen yhteenlasketun pelaajamyyntien ja -hankintojen suhde kausittain 2010/2011–2013/2014

Lähde: Transfermarkt.com database – English Premier League, transfer balance 2010/2011–2013/2014.

61

Aloitin tutkimukseni tahdolla saada selville, kuinka Euroopan jalkapalloliitto UEFA:n 2010-luvun vaihteessa uusima taloudellisen sääntelyn malli vaikutti joidenkin Englannin Valioliigan suurseurojen siirtopolitiikkaan. Tutkimukseen valitui lopulta viisi jalkapalloseuraa, jotka olivat Arsenal Football Club, Chelsea Football Club, Manchester City Football Club, Manchester United Football Club ja Tottenham Hotspur Football Club. Tutkimuksen aikarajauksena toimi yleiset Euroopan seurajoukkuejalkapallon kaudet 2010/2011–2013/2014. Lähdin tutkimuksessani vastaamaan tutkimuskysymykseen ”Oliko UEFA Financial Fair Play -sääntöjen voimaantulon aikana havaittavissa muutosta Englannin Valioliigan suurseurojen pelaajamyyntien ja -hankintojen välisessä suhteessa kausina 2010/2011–2013/2014?”. Tutkimuskysymyksen taustalla toimi aiemman tutkimuksen pohjalta tulleen argumentin kautta rakennettu hypoteesini siitä, että kysymyksessä mainittua muutosta oli tapahtunut pelaajien myynneistä saatujen tulojen ja pelaajien hankkimisesta syntyneiden menojen välisessä suhteessa kohti tasapainoisempaa tilaa. Toteutin tutkimuksen keräämällä Transfermarkt.com -sivuston tietokannasta pelaajasiirtojen dataa eri joukkueista ja kausilta, jonka jälkeen vertasin niitä sekä seurojen sisäisesti yksilötasolla että kollektiivisesti keskenään. Käytin tässä prosessissa apuna Microsoft Excel taulukkolaskentaohjelmaa.

⁶¹ Transfermarkt tietokanta, English Premier League, transfer balance, transfer windows 2010/2011–2013/2014.

Transfermarkt-sivuston tietokannasta kerätyt jalkapallokausien 2010/2011–2013/2014 luvut osoittivat, että UEFA FFP -sääntöjen voimaantulemisen ensimmäisenä kolmen kauden aikaikkunalla, tutkimuksen viiden seuran yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen välinen suhde siirtyi kollektiivina katsottuna lähemmäs tasapainoisempaa tilaa. Kausien 2011/2012–2013/2014 ajalta seurojen yhteenlaskettu pelaajamyyntien ja -hankintojen tasapainon kausikeskiarvo on -186,63 miljoonaa euroa. Tämä on noin 39 % vähemmän ostopainotteinen tulos kuin kauden 2010/2011 siirtoikkunoilla, jolloin luku oli -306,31 miljoonaa euroa.

Kuvioiden analysoinnin jälkeen voin todeta, että UEFA FFP -sääntöjen voimaantulemisen ensimmäisen kolmen kauden aikana oli havaittavissa sekä yksilöllistä että kollektiivista muutosta tutkimukseen valittujen seurojen toiminnassa pelaajasiirtomarkkinoilla. Yhteensä neljä viidestä seurasta siirtyi keskiarvollisesti vähemmän ostopainotteiseen suuntaan siirtokäyttäytymisessään. Tulos oli myös ostopainotteisuuden kannalta vähenevä seurojen yhteisen keskiarvon saralla. Koen saatujen tulosten perusteella, että tutkimuskysymyksessä esiin otettu hypoteesini on tämän tutkimuksen kohdalla todistettavissa.

5.1 Tutkimustulosten peilaus nykyhetkeen ja tulevaisuuden näkymät

Jalkapallon taloudellinen sääntely on aiheena ollut tutkimukseni aikaikkunankin jälkeen todella ajankohtainen koko Euroopan seurajoukkuejalkapallon mittakaavalla. 2010- ja 2020-luvuilla varsinkin monet Lähi-idän vauraat ”öljyvaltiot” ovat panostaneet eurooppalaisen jalkapallon lisäksi myös lajin omaan kansalliseen toimintaan. Miesten jalkapallon maailmanmestaruuskilpailut järjestettiin vuoden 2022 marras-joulukuussa Qatarissa, jossa kisojen järjestämiseen käytettiin joidenkin arvioiden mukaan noin 220 miljardia euroa mukaan ottaen jalkapallostadionien rakennus, infrastruktuuri ja maansisäiseen jalkapalloon tehty investointi.⁶² Qatarilaiset jalkapalloseura ovat myös hankkineet vuosien varrella pelaajia Euroopan sarjoista tavoitteenaan nostaa maan sisäisen seurajoukkueiliigan tasoa ja -kiinnostusta sitä kohtaan. Onnistuneesta maailmanmestaruuskisojen isännöintitarjouksesta mallia on ottanut Qatariakin paljon suurempi toimija Saudi-Arabia, joka on tämänhetkisten raporttien mukaan saamassa itselleen tarjouksellaan vuoden 2034 miesten jalkapallon maailmanmestaruuskilpailut. Saudi-Arabian valtionjohto investoi pelkästään viimeisimmän vuoden

⁶² Forbes, 2022.

2023 kesän siirtoikkunan aikana maan sisäisen seurajoukkuliigansa uusiin pelaajasiirtoihin yli miljardi euroa ja kyseiselle ilmiölle on kaavailtu kiihtymistä entisestään seuraavien vuosien aikana.⁶³

Kysyin Palloliiton edustajilta pitämäni haastattelun yhteydessä heidän näkemyksiään Saudi-Arabian jalkapalloilmiön mahdollisista vaikutuksista eurooppalaiseen jalkapalloon. Tulin lopulta johtopäätökseen siitä, että tulee olemaan todella mielenkiintoista nähdä, kuinka varsinkin joistain iältään vanhemmista pelaajista eurooppalaisten seurojen saamat entistä korkeammat siirtosummat tulevat tulevaisuudessa vaikuttamaan taloudelliseen sääntelyyn Euroopassa. Kyseinen johtopäätös sai tuen myös haastateltujen toteamuksien muodossa. Kun ennen suurimmilta osin siirtomarkkinoilla jälleenmyyntiarvoltaan arvottomat vanhat pelaajatkin voivat tällä hetkellä auttaa siirroillaan Saudi-Arabiaan tasaamaan myyvien seurojen tilejä UEFA:n silmissä, tulee ottaa pöydälle myös mahdolliset sääntöjen tulevaisuuden muutostarpeet. Jää nähtäväksi, kuinka pysyvä tämä Saudi-Arabian liigan ilmiö on ja minkälaisia jalkapalloliittojen reaktiot ovat, jos muutoksesta tulee pysyvän laatuinen.

Käännyin toteuttamani haastattelun lopussa vielä kotimaan seurajoukkuejalkapalloon ja kysyin haastateltavilta Financial Fair Play -käsitteen vaikutuksesta siihen. Tahdoin tietää asiantuntijoiden näkemyksiä siitä, onko tällä melko merkittävällä lajin kokemalla muutoksella ollut jonkinlaista vaikutusta suomalaisten seurojen toimintaan.

Oliko UEFA FFP -säännöillä niiden voimassaoloaikana vaikutusta kotimaiseen seurajoukkuejalkapalloon?

Mikko Aitkoski: *”Vuosien varrella eurokentillä pelanneet seurat ovat voineet saada yksittäisiä sakkorangaistuksia eri aihealueisiin liittyvistä asioista, mutta isossa kuvassa UEFA FFP -säännöt eivät kotimaisten seurojen toiminnassa kentällä tai pelaajasiirtomarkkinoilla näkyneet. Ne ovat olleet ehkä jollain tasolla enemmän säännöistä hyötyjien puolella.”*

Marco Casagrande: *”Muistan, että varsinkin UEFA FFP -sääntöjen voimaantulon aikana joitain sakkorangaistuksia suomalaisille seuroille tuli, kun niitä jaettiin UEFA:n toimesta todella monille tahoille. Jatkuvaa aktiivista vaikutusta en kuitenkaan usko tapahtuneen.”*

⁶³ Reuters, 2023.

Vaikka Palloliiton edustajat haastattelussa totesivatkin, etteivät UEFA FFP -säännöt olleet aktiivisesti vaikuttaneet suomalaisten jalkapalloseurojen toimintaan, voi huomattava ulkomainen investointi kotimaisiin seuroihin olla lähempänä kuin on aikaisemmin kuviteltu. Manchester Cityn akatemiassa valmentava Mustafa Alper Avci antoi vuoden 2023 joulukuun alussa haastattelun, jossa hän paljasti tällä hetkellä 13 jalkapalloseuraa omistavan City Football Groupin etsivän seuraavaksi ostettavia seuroja esimerkiksi Suomesta, Turkista ja Etelä-Koreasta.⁶⁴ Jonkin suomalaisen seurajoukkueen haltuunotto voisi tarkoittaa suuren investoinnin ja samalla UEFA:n taloudellisen reilun pelin sekä kestävyuden sääntelyn vaikutuksen saapumista ainakin jollain tasolla Suomenkin maaperälle.

6 Lähteet ja kirjallisuus

I Tutkimusaineistot ja muut lähteet

Arsenal FC kotisivut, *Arsenal board*, viitattu 25.11.2023.

<https://www.arsenal.com/the-club/corporate-info/the-arsenal-board>

Chelsea FC kotisivut, *Club personnel*, viitattu 25.11.2023.

<https://www.chelseafc.com/en/club-personnel>

CityXtra, *Manchester City owners target purchase of three new clubs to add to City Football Group empire*, CityXtra verkkojulkaisu, julkaistu 01.12.2023, viitattu 25.11.2023.

<https://cityxtra.co.uk/7743/manchester-city-owners-target-purchase-of-three-new-clubs-to-add-to-city-football-group-empire/>

City Football Group kotisivut, *ownership*, viitattu 25.11.2023.

<https://www.cityfootballgroup.com/our-business/ownership/>

Cohen, Justin, *A complete list of Premier League team owners*, One37PM verkkojulkaisu. Julkaistu 18.05.2023, viitattu 10.11.2023. - <https://www.one37pm.com/sports/premier-league-team-owners>

Craig, Matt, *The money behind the most expensive World Cup in history: Qatar 2022 by the numbers*, Forbes verkkojulkaisu, julkaistu 19.11.2022, viitattu 26.11.2023.

<https://www.forbes.com/sites/mattcraig/2022/11/19/the-money-behind-the-most-expensive-world-cup-in-history-qatar-2022-by-the-numbers/>

FIFA, 2023, *Worldwide registration periods calendar*, päivitetty 09.01.2023, viitattu 20.11.2023.

https://digitalhub.fifa.com/m/537ebcd3d55b607c/original/Transfer-Window-Calendar_MFA_S_v2_20230901.pdf

⁶⁴ CityXtra, 2023.

FIFA, *Member associations*, viitattu 20.11.2023.

<https://www.fifa.com/about-fifa/associations>

Football Benchmark, *Overview of the new UEFA Financial Fair Play regulations*, Football Benchmark verkkojulkaisu, julkaistu 28.06.2022, viitattu 13.11.2023.

https://www.footballbenchmark.com/library/overview_of_the_new_uefa_financial_fair_play_regulations

Football Benchmark, *Social media data analytics*, viitattu 20.11.2023.

https://www.footballbenchmark.com/data_analytics/starter/social_media

Fordham, Josh, *Todd Boehly already rivalling Roman Abramovic's Chelsea spending as he could smash through £1 billion barrier*, Talksport verkkojulkaisu, julkaistu 09.08.2023, viitattu 25.11.2023.

<https://talksport.com/football/1525976/todd-boehly-chelsea-spending-roman-abramovich/>

Manchester United FC kotisivut, *Board of directors*, viitattu 25.11.2023.

<https://ir.manutd.com/corporate-governance/board-of-directors.aspx>

Michaelson, Ruth, *Revealed: Saudi-Arabia's \$6bn spend on 'sportswashing'*, The Guardian verkkojulkaisu, julkaistu 26.07.2023, viitattu 26.11.2023.

<https://www.theguardian.com/world/2023/jul/26/revealed-saudi-arabia-6bn-spend-on-sportswashing>

Newcastle United FC kotisivut, latest news, *PIF, PCP Capital partners and RB Sports & media acquire Newcastle Football Club*, julkaistu 07.10.2021, viitattu 02.12.2023.

<https://www.nufc.co.uk/news/latest-news/pif-pcp-capital-partners-and-rb-sports-media-acquire-newcastle-united-football-club/>

Reuters, *Saudi clubs spent almost \$1 billion in transfer window, trailing only Premier League*, Reuters verkkojulkaisu, julkaistu 08.09.2023, viitattu 26.11.2023.

<https://www.reuters.com/sports/soccer/saudi-spending-transfer-window-second-only-premier-league-2023-09--08/>

Smith, Nyle, *Money Mansour: What is Manchester City owner Sheikh Mansour's net worth?*, The Sun verkkojulkaisu, julkaistu 10.06.2023, viitattu 16.11.2023.

<https://www.thesun.co.uk/sport/22652828/sheikh-mansour-net-worth-man-city/>

Suomen Palloliitto, Suomalaisen jalkapallon ja futsalin tutkimustietokanta, viitattu 13.11.2023.

<https://tutkimustietokanta.palloliitto.fi/>

Taormina, Gaetano, *UEFA's Financial Fair Play: Purpose, Effect and Future*, Fordham International Law Journal artikkeli, julkaistu 19.04.2019, viitattu 02.12.2023.

<https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2752&context=ilj>

Tottenham Hotspur FC kotisivut, *Club directors*, viitattu 25.11.2023.

<https://www.tottenhamhotspur.com/the-club/investor-relations/club-directors/>

Transfermarkt.com sivuston pelaajasiirtojen tietokanta, viitattu 10.11.2023-20.11.2023.

<https://www.transfermarkt.com/statistik/einnahmehausgaben>

UEFA, *UEFA competitions*, Julkaistu 02.01.2014, viitattu 23.11.2023.

<https://www.uefa.com/insideuefa/news/0211-0f8a34093487-293b3cc6c560-1000--competitions/>

UEFA, *Financial Fair Play: all you need to know*, julkaistu 30.06.2015, Viitattu 16.11.2023.
<https://www.uefa.com/news/0253-0d7f34cc6783-5ebf120a4764-1000--financial-fair-play-all-you-need-to-know/>

UEFA, *Financial Sustainability*, julkaistu 13.06.2022, viitattu 10.11.2023.
<https://www.uefa.com/insideuefa/news/0246-0e796c23daa9-41f78afb0c7a-1000--financial-sustainability/>

UEFA. *History of UEFA Champions League clubs*, viitattu 23.11.2023.
<https://www.uefa.com/uefachampionsleague/history/clubs/>

UEFA. *History of UEFA Europa League clubs*, viitattu 23.11.2023.
<https://www.uefa.com/uefaeuropaleague/history/clubs/>

UEFA. *Protecting the game, Club licensing*, viitattu 20.11.2023.
<https://www.uefa.com/insideuefa/protecting-the-game/club-licensing/>

II Tutkimuskirjallisuus

Darling, Andy, *Financial Fair Play: An analysis of the effect on Premier League clubs*. Dublin Business School dissertation, Dublin, 2014.

<https://esource.dbs.ie/server/api/core/bitstreams/e0211180-e149-4ec1-901d-ffedfc6667d2/content>

Penttilä, Pyry, *Jalkapallon siirtosummien kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana*. Haaga Helia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö, Helsinki, 2020.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/337319/pyry_penttil%C3%A4_opinn%C3%A4ytety%C3%B6_valmisversio.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Haastattelut

Aitkoski, Mikko, Suomen Palloliiton seuralisenssipäällikkö, Helsinki, 21.09.2023, Microsoft Teams -haastattelu, haastattelijana Leevi Backman, aineisto haastattelijan hallussa.

Casagrande, Marco, Suomen Palloliiton pääsihteeri, Helsinki, 21.09.2023, Microsoft Teams -haastattelu, haastattelijana Leevi Backman, aineisto haastattelijan hallussa.

Liitteet

Suomen Palloliiton seuralisenssipäällikkö Mikko Aitkosken ja pääsihteeri Marco Casagranden kanssa toteuttamani asiantuntijahaastattelun yhteenveto löytyy pdf-tiedoston muodossa alla olevasta linkistä.

<file:///C:/Users/Leevi/OneDrive%20-%20TUNI.fi/Tiedostot/Haastattelun%20yhteenveto.pdf>